

Biskop Bernt Eidsvig sin preken under økumenisk fredsgudstjeneste 9. 12. 2021

Kjære troende,

Det er en stor glede og ære å få oppdraget å preke her idag. Jeg begynner med å betone min og denne økumeniske forsamlings respekt og beundring for Maria Ressa og Dmitrij Muratov, som imorgen vil motta Nobels fredspris for deres innsats for ytringsfriheten. Vi har minst et felles anliggende til: Vi er her for å be om Guds beskyttelse for disse to og for alle som setter sin frihet, ja kanskje sitt liv, i fare, fordi de taler fritt og modig ut fra overbevisning og samvittighet.

Både det russiske og filippinske lovverk respekterer tilsynelatende ytringsfriheten som en grunnleggende verdi i samfunnet. Når de som bruker sin ytringsfrihet blir ubehagelige og tydelige, er imidlertid regimenenes evne til å finne på ting disse kan anklages for, preget av stor oppfinnsomhet. Siste variant fra Myanmar – og brukt mot en annen som har mottatt Nobels fredspris – er straff for brudd på corona-lovgivningen ...

Den norske Nobel-komité har fra 1935 og tildelingen til journalisten Carl von Ossietzky flere ganger markert at fred uten ytringsfrihet er umulig, og at frihetens forkjempere er forbilder for oss. Ukomplisert er dette selvsagt ikke, hverken for fredsprisvinneren eller for Norge. Diplomatsk kulde og tapte kontrakter for vårt næringsliv er kjente mottrekk fra fornærmede regimer. – Det er den pris Norge har betalt for å huse en uavhengig og modig Nobel-komité. For Norges del og for den arv vi er betrodd i Alfred Nobels testamente, er jeg takknemlig for og stolt av disse tildelingene.

Den personlige belastning for fredsprisvinnerne kjenner vi godt til. De fremstår som heltedige skikkelser, og det de m tte – og må – utholde, utgjør sterke vitnesbyrd. For å ta et eksempel: Von Ossietzky døde av tuberkulose som han p drog seg etter noen år i en brutal konsentrasjonsleir. Nobelprisen ble brukt imot ham, og han var under streng politibevokning inntil det siste. Om ham og  rets fredsprisvinnere treffer lesningen fra Salomos ordspråk godt:

Lukk opp din munn for den som ikke selv kan tale,

f r saken for dem som n r bukker under.

Lukk opp din munn og d m rettferdig,

la hjelpeløse og fattige få sin rett!

Uansett hvor fornærmet Russland og Filippinenes regimer er pga. morgendagens fredspristildeling, så vil Maria Ressa og Dmitrij Muratov fra nå av være *en kraftigere stemme for de stemmeløse*. Like viktig er at de blir stemmer for sine kolleger, tapre journalister og forfattere som trakasseres og straffes for sin frimodighet. I 2020 ble omtrent 50 journalister og medieansatte drept (kilde: Reporters Without Borders), de aller fleste av dem fordi de arbeidet med temaer som korrupsjon, kriminalitet og miljøproblemer. – Jeg frykter at statistikken for 2021 ikke vil bli mer oppløftende.

Vi kjenner til flere tall som heller ikke gir grunn til glede. Med trosfrihet og ytringsfrihet forholder det seg slik at det ikke er mulig å ha den ene uten den annen. I 2020 vet vi at 4761 kristne drept for sin tros skyld, en 60 prosents økning fra året før; tall for andre religioner kjenner jeg ikke, men vi vet f.eks. at muslimske grupper forfølges brutalt i Myanmar og Kina.

Jeg må med skam bekjenne at det er lenge siden jeg har bidratt med noe som kan kalles praktisk solidaritet. Men det er fullt mulig – og det mulige er jeg medansvarlig for.

Det var en tid da det var rimelig å håpe at en demokratisk styreform skulle bli den gjengse verden over. Utviklingen tok en annen retning, og det synes å være liten grunn til optimisme. 86 % av verdens befolkning bor i land som har en autoritær styreform. I svært mange av disse landene lever en privilegert religion i symbiose med det statsbærende politiske parti. Under slike forhold blir ytrings- og religionsfrihetens kår skrinne.

I dette mørket tenner Nobels fredspris 2021 et lys. Kyniske stemmer vil nok si at lyset er latterlig lite. Tør jeg si at vi vet bedre? Vi som forbinder håp med tro og kjærlighet, vet at selv et lite lys er sterkere enn et stort mørke. Men lyset må hegnes om, av oss alle.